

§ 308

Valtuutettu Osku Pajamäen aloite lapsiin kohdistuvien voimavarojen riittävyyden arvioimisesta

HEL 2015-003158 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti katsoa valtuutettu Osku Pajamäen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Tero Niinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25915
tero.niinen(a)hel.fi
Katja Rimpilä, erityissuunnittelija, puhelin
Katja.Rimpila(a)hel.fi
Mari Rajantie, erityissuunnittelija, puhelin: 310 73043
mari.rajantie(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto päätti 23.9.2015 (§228) palauttaa valtuutettu Osku Pajamäen ja 14 muun valtuutetun aloitteen lapsiin kohdistuvien voimavarojen riittävyyden arvioimisen perusteella tehdyistä toimenpiteistä. Palauttaessaan aloitteen valtuusto edellytti suunnitelmaa siitä, miten kaupungin lautakuntien ja kaupunginhallituksen talousarvioesityksessä otetaan huomioon lasten tarpeet lapsen edun toteuttamiseksi, jotta Helsingistä muodostuu maan lapsiystävällisin kunta ja näinkin voidaan turvata kaupungin menestys.

Kaupungin talousarviovalmistelun keskeisiä lähtökohtia on väestönkehityksen ja palvelutarpeiden arviointi. Palvelujen kattavuutta ja paikkamääriä suhteessa väestönkehitykseen arvioidaan erityisen tarkasti lapsiperheiden ja kouluikäisten palveluissa. Huolimatta taloudellisesti tiukoista viime vuosista on kaupungin talousarviossa määrärahalisäyksiä kohdennettu erityisesti varhaiskasvatukseen ja opetukseen.

Toimialaorganisaatioon siirtyminen on keskittänyt lapsien palvelut entistä selkeämmin omaksi kokonaisuudekseen ja mahdollistaa synergian resursoinnissa, toiminnoissa ja seurannassa. Lautakunnat ja toimialat kohdistavat arvioitujen palvelutarpeiden perusteella määrärahansa toimintoihin, palvelumuotoihin ja alueellisesti.

Sote- ja maakuntauudistuksen mahdollisesti toteutuessa pääosa kunnan menoista tulee kohdistumaan lapsiin ja nuoriin.

Tulevina vuosina otetaan huomioon hallituksen kärkihankkeisiin kuuluvan Lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) mahdolliset tulokset. Hanke on käynnissä 2018 loppuun saakka. Hanketta koordinoi Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Osana LAPE-ohjelman toimintakulttuurin muutoksen kokonaisuutta on Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) ja lapsibudjetointi. Valtakunnallisen LAPE-hankkeen tavoitteena on, että hankkeen päättyessä on luotu lapsilähtöisen budjettianalyysin kunnallisesti sovellettava malli, jota on pilotoitu hankkeen aikana. Päämääränä on, että maakunnissa kehitetään ja maakunnissa otetaan lopulta käyttöön LAVA-malli.

Hankkeen avulla tuetaan kulttuurinmuutosta, jossa eri organisaatiot (kunnat, maakunnat ja ministeriöt) ja toimialat päätöksinä valmistellunsa tunnistavat päätöksensä vaikutukset lapsiin. Tavoitteena on mallintaa ja ottaa käyttöön päätösten lapsivaikutusten arviointi eli väline lapsen edun selvittämiseen päätöksenteon perustaksi. Lapsivaikutusten arvioinnissa selvitetään ja otetaan huomioon lasten oma näkökulma aikuisten näkökulman lisäksi. Tavoitteena on, että säädösvaikutusten arvioinnissa ja kuntien päätösten ennakoarviointiin on olemassa mallit lapsivaikutusten arvioimiseksi. Niiden avulla lapsivaikutusten arviointi voidaan ottaa säännönmukaiseksi osaksi valmistelu ja päätöksentekoprosessia.

Lapsibudjetointi tarkoittaa kunnan, maakunnan tai valtion talousarvion tarkastelemista lapsenoikeusnäkökulmasta. Lapsibudjetointi ei tarkoita erillisen "lasten talousarvion" tekemistä, vaan kyse on talousarvion lapsiin kohdistuvien määrärahojen tarkastelusta kokonaisuutena hallinto- ja toimialarajat ylittäen. Lapsibudjetointi on kokonaisuutena uusi hanke ja kokemukset ovat vielä vähäiset.

Aloitteessa tarkoitettu talousarvioesitysten muotoilu lasten tarpeiden huomioon ottamiseksi on tarkoituksenmukaista toteuttaa tavalla, joka on yhteensopiva edellä tarkoitettun valtakunnan tasolla tehtävän kehittämistyön kanssa. Helsingin kaupungin ei siksi tässä vaiheessa ole järkevää ryhtyä laatimaan omia lapsen oikeuksia koskevia talousarvio-ohjeita.

Helsingin kaupungilla oli käytössä talouden seurannassa kaupunkiyhteinen palveluluokitus, joka koostui etupäässä elinkaariajattelun mukaisista asiakaspalveluista ja kaupunkiyhteisistä tukipalveluista. Palveluluokkia oli yhteensä 17 ja niiden tarkoituksena oli antaa tietoa johtamisen tueksi. Yksi palveluluokka oli lasten palvelut eli ydinpalvelut, jotka kohdistuvat lapsiin virastoissa ja liikelaitoksissa. Ohjeistuksesta huolimatta palveluluokituksen käyttö virastoissa oli vähäistä eikä sitä näin ollen kyetty hyödyntämään. Seurannasta luovuttiin toimialaorganisaatioon siirtymisen yhteydessä kun toimialaorganisaatiossa lasten palvelut keskittyivät.

Lapsivaikutusten arviointi pelkäästään taloudellisten painotusten näkökulmasta ei anna riittävää kuvaa lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja olosuhteista. Tietokeskus on koostanut Lasten hyvinvointikertomuksen vuonna 2017. Katsaukseen käytetty tietosisältö perustuu rakenteilla olevan lasten hyvinvoinnin tilastotietokannan sisältöihin www.hyvinvointitilastot.fi ja antaa yleiskuvan käytössä olevista tilastotiedoista lasten palvelujen suunnittelun ja päätöksenteon tueksi.
https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/17_04_04_Tyopapereita_4_Hognabba_Ranto.pdf

Helsingin kaupungin päätöksenteossa ja toiminnoissa on huomioitu eri tavoin lasten etu.

Päätöksenteossa perheiden näkökulmasta on oleellista, että palvelut on turvattu kaupungissa. Terveystuotopalveluiden osalta perheet ovat saaneet terveysseurantaa, tukea ja ohjausta eri elämäntilanteissa. Vastaavasti päivähoitopalvelut (päivähoito, esiopetus, kerhotoiminta, iltapäivätoiminta ja leikkipuistojen avoimet varhaiskasvatuspalvelut) on tuotettu lähipalveluina. Päivähoitopalveluja on saatu eri hoitomuodossa ja erityistä tukea on ollut saatavilla tarvittaessa.

Opetuksen osalta koulutus- ja nuorisotakuun toteutumisesta ja syrjäytymisen ennalta ehkäisemisestä on huolehdittu. Esiopetus on niveltynyt luontevasti perheen arkeen ja tulevat kouluratkaisut ovat olleet perheiden tiedossa varhain etukäteen. Perusopetuksen osalta on turvattu turvallinen ja laadukas lähikouluverkko ja erityistä tukea tarvitsevat oppilaat on huomioitu opetusjärjestelyissä. Iltapäivätoiminta on liittynyt luontevasti osaksi koulupäivään. Omaa palvelutuotantoa on täydennetty muiden koulutuksen järjestäjien tuottamilla koulutuspalveluilla, kuten yksityisillä sopimuskouluilla ja valtion kouluilla. Toisen asteen tutkinto ehkäisee syrjäytymistä, lisää työllistymistä ja pidentää työuria. Helsingissä koulutus- ja nuorisotakuun toteuttamiseksi on lisätty koulutuspaikkoja sekä nuorten ammatillisessa peruskoulutuksessa että aikuiskoulutuksessa mukaan lukien oppisopimuskoulutus. Laadukkaita lukiokoulu-

tusvaihtoehtoja on tarjottu. Helsingissä lukiokoulutusta on tarjottu vähintään 60 prosentille perusopetuksen päättävistä nuorista.

Maahanmuuttajaperheiden kotouttamista on tuettu poikkihallinnollisena yhteistyönä varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa.

Kaupunginkirjaston yhteistyö tiivistyy kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa vuonna 2017 Suomi 100 Suuri Luku seikkailu –hankkeen myötä. Kulttuuri ja vapaa-ajan osalta lasten kulttuuritapahtumia ja harrastustoimintaa on järjestetty eri puolilla kaupunkia esimerkkinä ”Snadeille artsumpi Stadi”, jossa on luotu yhdessä lasten kanssa uusia kulttuuri ja taidekasvatuksen toimintamalleja. Kulttuuri ja taidepalveluja tuottavia järjestöjä ja säätiötä on kannustettu ja tuettu sekä avustettu. Liikuntapalvelujen järjestämisessä on huomioitu lapset ja lapsiperheet. Tarjolla on ollut liikuntaan innostavia ympäristöjä ja eri liikuntalajeihin on voinut tutustua matalan kynnyksen periaatteella (esim. EasySport ja FunAction –toiminta Helsingissä). Lisäksi lähiöliikuntapaikkoja on tarjottu koulujen pihilla ja puistoissa.

Lasten kanssa liikkuminen on huomioitu sekä ympäristön rakentamisessa että julkisen liikenteen ratkaisussa.

Sosiaalityön, perhetyön ja lastensuojelun yhteiset linjaukset ja työmenetelmien osaaminen erilaisissa ongelmatilanteissa ja eri puolilla kaupunkia on varmistettu oman osaamisen ja/tai verkoston avulla. Lapsinäkökulma on aina huomioitu päätöksenteossa: palvelujen kohdentaminen, palvelujen tasapuolinen tarjoaminen ja palvelujen laadun tasaroisuus kaupungin eri osissa on taattu. Lapsilla ja nuorilla on ollut mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa kasvu-ympäristössään itseensä kohdistuviaan päätöksentekoon ja toimintaan. Edustuksellisen osallistamisen muotoja on luotu Helsingissä esimerkkinä asiakasraadit, lapsiparlamentti, nuorisovaltuusto, nuorten vaikuttamiskanava Ruuti, RuutiExpo ja oppilaskuntatoiminta. Toimenpiteet tukevat nuorten kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen.

Helsingin kaupunginhallitus on antanut 12.6.2017 laatimisohteet toimialoille ja liikelaitoksille. Vuoden 2018 talousarvion ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2018-2020 laatimisohteissa annetaan toimialoille ja liikelaitoksille ohjeet talousarvion ja –suunnitelman laatimiseksi. Kaupunkistrategia vuosille 2017 – 2021 on tarkoitus hyväksyä kaupunginvaltuustossa syksyllä 2017, minkä jälkeen se ohjaa talousarvion 2018 valmistelua. Strategiaohjelma 2013-2016 sisälsi ”Nuorille tilaa kuulua ja loistaa” osioissa keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet lasten hyvinvoinnille. Toimialojen toimintasuunnitelmien ja tulosbudjettien valmisteluvaiheessa kaupunkistrategia 2017- 2021 on käytettävissä toimialoilla. Lau-

ta ja johtokuntien tulee ottaa strategian tavoitteet huomioon toimintasuunnitelmaa ja tulosbudjettia hyväksyessään myöhemmin syksyllä 2017.

Kaupunginvaltuustolle järjestettiin seminaari kesäkuussa 2017. Kaupunginvaltuuston seminaari oli strategiaseminaari, jossa arvioitiin toimintaympäristön nykytilaa ja muutoksia valtuustokauden 2017-2021 kaupunkistrategian lähtökohdaksi. Valtuuston strategiatyön pohjaksi oli valmisteltu kuntalain edellyttämiä analyyssejä. Aineistona seminaarissa oli visiokartta, vuorovaikutusraportti, yrityshaastattelujen yhteenveto ja toimintaympäristöraportti. Toimintaympäristöraportti sisälsi laajahkon osuuden nuoriin ja lapsiin kohdistuvista palveluista.

Edellä todetun lisäksi suunnitteilla on Helsingin kaupungin oma kehittämisshanke, jonka tavoitteena on parantaa päätösvalmisteluun sisältyvää vaikutusarviointia. Hankkeessa on tarkoitus ottaa huomioon eri väestöryhmiin kohdistuvien vaikutusten lisäksi myös kaikki muut olennaiset vaikutukset, kuten taloudelliset vaikutukset, ympäristövaikutukset, elinkeinovaikutukset sekä vaikutukset terveyden ja hyvinvoinnin kannalta.

Kaupunginhallitus pitää asiaa tärkeänä. Tavoitteena on selvittää, mitkä ovat talousarvion määrärahojen tosiasialliset vaikutukset Helsingissä asuviin lapsiin ja seurannan avulla parantaa määrärahojen vaikuttavuutta. Kaupunginhallitus sisällyttää vuoden 2019 budjetin laadintaohjeisiin toimialoille suunnatun kehotuksen lapsivaikutusten arvioinnista ja kehottaa toimialoja kehittämään ja kokeilemaan malleja tunnistaa ja huomioida päätösten vaikutukset lapsiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Tero Niinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25915
tero.niinen(a)hel.fi

Katja Rimpilä, erityissuunnittelija, puhelin
Katja.Rimpila(a)hel.fi

Mari Rajantie, erityissuunnittelija, puhelin: 310 73043
mari.rajantie(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 21.08.2017 § 747

HEL 2015-003158 T 00 00 03

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Päätös

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Osku Pajamäen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

21.08.2017 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Tomi Sevander:

Lisätään esittelijän perusteluihin seuraava kappale:

Kaupunginhallitus pitää asiaa tärkeänä. Tavoitteena on selvittää, mitkä ovat talousarvion määrärahojen tosiasialliset vaikutukset Helsingissä asuviin lapsiin ja seurannan avulla parantaa määrärahojen vaikuttavuutta. Kaupunginhallitus sisällyttää vuoden 2019 budjetin laadintaohjeisiin toimialoille suunnatun kehotuksen lapsivaikutusten arvioinnista.

Kannattaja: Otso Kivekäs

Vastaehdotus:

Otso Kivekäs:

Lisätään Tomi Sevanderin ehdotuksen loppuun seuraava lause:

[...] ja kehottaa toimialoja kehittämään ja kokeilemaan malleja tunnistaa ja huomioida päätösten vaikutukset lapsiin.

Kannattaja: Pia Pakarinen

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Tomi Sevanderin ja Otso Kivekkään vastaehdotusten mukaan muutetun ehdotuksen.

14.08.2017 Pöydälle

07.09.2015 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tero Niininen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25915
tero.niininen(a)hel.fi
Katja Rimpilä, erityissuunnittelija, puhelin

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

30.08.2017

Katja.Rimpila(a)hel.fi
Mari Rajantie, erityissuunnittelija, puhelin: 310 73043
mari.rajantie(a)hel.fi

Kaupunginvaltuusto 23.09.2015 § 228

HEL 2015-003158 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

Käsittely

23.09.2015 Palautettiin

Kun asiassa oli käyty keskustelua, puheenjohtaja totesi, että keskustelun kuluessa oli tehty kannatettu ehdotus, jonka hyväksyminen olisi merkinnyt asian käsittelyn keskeyttämistä, minkä vuoksi puheenjohtaja kehotti seuraavia puhujia rajoittamaan puheenvuoronsa kysymykseen asian palauttamisesta kaupunginhallitukselle.

Julistettuaan keskustelun asian palauttamisesta päättyneeksi puheenjohtaja esitti selontekona, että keskustelun kuluessa oli valtuutettu Pentti Arajärvi valtuutettu Ville Jalovaaran kannattamana ehdottanut, että kaupunginvaltuusto päättäisi palauttaa asian kaupunginhallitukselle uudelleen valmisteltavaksi siten, että valtuusto edellyttää suunnitelmaa siitä, miten kaupungin lautakuntien ja kaupunginhallituksen talousarvioesityksessä otetaan huomioon lasten tarpeet lapsen edun toteuttamiseksi, jotta Helsingistä muodostuu maan lapsiystävällisin kunta ja näinkin voidaan turvata kaupungin menestys.

Selonteko myönnettiin oikeaksi.

3 äänestys

Puheenjohtajan tekemä ja valtuuston hyväksymä äänestysesitys kuului seuraavasti: Ken haluaa jatkaa asian käsittelyä, äänestää jaa; jos ei voittaa, on valtuutettu Pentti Arajärven palautusehdotus hyväksytty.

JAA-ehdotus: Jatko

EI-ehdotus: Palauttaessaan aloitteen valtuusto edellyttää suunnitelmaa siitä, miten kaupungin lautakuntien ja kaupunginhallituksen talousarvioesityksessä otetaan huomioon lasten tarpeet lapsen edun toteuttamiseksi, jotta Helsingistä muodostuu maan lapsiystävällisin kunta ja näinkin voidaan turvata kaupungin menestys.

Jaa-äännet: 39

Outi Alanko-Kahiluoto, Hennariikka Andersson, Harry Bogomoloff, Matti Enroth, Juha Hakola, Jasmin Hamid, Fatbardhe Hetemaj, Rene Hursti, Nuutti Hyttinen, Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Minerva Krohn, Timo Laaninen, Otto Lehtipuu, Harri Lindell, Pekka Majuri, Seija Muurinen, Lasse Männistö, Jarmo Nieminen, Matti Niiranen, Jan D Oker-Blom, Hannu Oskala, Pia Parkarinen, Jaana Pelkonen, Terhi Peltokorpi, Mika Raatikainen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Laura Rissanen, Osmo Soininvaara, Ulla-Marja Urho, Pertti Villo, Ville Ylikahri

Ei-äännet: 40

Zahra Abdulla, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Yrjö Hakanen, Eero Heinäluoma, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Nina Huru, Suzan Ikävalko, Sirkku Ingervo, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Seppo Kanerva, Helena Kantola, Emma Kari, Dan Koivulaakso, Eija Loukoila, Jape Lovén, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Terhi Mäki, Sari Mäkimattila, Sara Paavolainen, Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Sirpa Puhakka, Mari Puoskari, Nasima Razmyar, Jukka Relander, Tomi Sevander, Leo Stranius, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Thomas Wallgren, Tuomo Valokainen, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 5

Sirpa Asko-Seljavaara, Gunvor Brettschneider, Päivi Storgård, Johanna Sydänmaa, Tuulikki Vuorinen

Poissa: 1

Jan Vapaavuori

Valtuutettu Outi Alanko-Kahiluoto ilmoitti tarkoituksenaan olleen äänestää ei.

Kaupunginvaltuusto päätti palauttaa asian kaupunginhallitukselle uudelleen valmisteltavaksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Mari Rajantie, erityissuunnittelija, puhelin: 310 73043
mari.rajantie(a)hel.fi

Nuorisolautakunta 28.05.2015 § 61

HEL 2015-003158 T 00 00 03

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Lausunto

Nuorisolautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon.

Nuorisoasiainkeskus katsoo, että lapsivaikutusten arviointi pelkästään taloudellisten panostusten näkökulmasta ei anna riittävää kuvaa lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja olosuhteista. Oleellista on saada lapsilta ja nuorilta kokemustietoa sekä arvioida lasten ja nuorten todellisia mahdollisuuksia. Lasten ja nuorten hyvinvointia ja olosuhteita seurataan jo tällä hetkellä monella eri tavalla.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2013–2016 sisältyy Helsingin kaupungin strategiaohjelmaan vuosille 2013-2016. Toimeenpanosuunnitelma sisältää monihallinnolliset kehittämiskohteet, lisäksi hallintokunnat toteuttavat strategiaohjelmaan tavoitteita ja toimenpiteitä omassa toiminnassaan. Toimeenpanosuunnitelman ohjauksesta ja seurannasta vastaa monitasoinen LASU-organisaatio.

Yli 15-vuotiaiden nuorten ja nuorten aikuisten tilannetta seuraa sivistystoimen apulaiskaupunginjohtajan puheenjohtama Helsingin nuorten ohjaus- ja palveluverkosto. Nuorisolaki edellyttää, että kunnassa toimii tällainen verkosto. Nuorisolain 7a §:n mukaan nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävänä on koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi; edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus, suunnitella ja tehostaa yhteisiä menettelytapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi ja tarvittaessa palvelusta toiseen siirtymiseksi sekä edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken.

Nuorten hyvinvointikertomus julkaistiin 21.11.2014. Se muodostuu nuorten hyvinvointia kuvaavasta tietokannasta sekä Hyvinvointikertomus-verkkosivustosta, joka sisältää indikaattoritietoa, tutkimustietoa, kokemustietoa sekä mahdollisuuden blogien kirjoittamiseen. Kehittämistyössä panostetaan laajasti tiedon tulkintaan, ymmärtämiseen ja käyttöönottoon. Kertyneestä tiedosta tuotetaan vuosittain päätöksenteon ja palvelukehityksen tueksi kooste.

Nuorten hyvinvointikertomuksen teemat kehitettiin Amartya Senin ja Martha Nussbaumin toimintamahdollisuusteorian pohjalta. Hyvinvoinnin osa-alueet ovat elämä ja terveys, itsensä kehittäminen, tulevaisuuden hallinta, turvallisuus, tunteet ja vuorovaikutus, aktiivinen kansalaisuus, yhdenvertaisuus sekä luonto ja kestävä kehitys. Tavoitteena on, että nuorten ohjaus- ja palveluverkosto tekee tuotetun tiedon perusteella vuosittain päätöksentekoa varten nostoja ja toimenpide-ehtotuksia.

30.08.2017

Nuorisoasiainkeskus on lisännyt viime vuosina tiedontuotantoa nuorten tilanteesta. Viraston noin 400 työntekijästä 353 käytti yhden työpäivän vuonna 2014 siihen, että he haastattelivat nuoria Helsingin julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Kun helsinkiläisiltä nuorilta (N=1012) kysyttiin, mitä asioita he pitävät tärkeinä omassa asuinympäristössään, nostivat he esille seuraavat teemat: oman alueen viihtyisyys, luonto, toimiva joukkoliikenne ja oman alueensa suunnitteluun vaikuttaminen. Nuorisoasiainkeskuksen toiminnasta pääosa suuntautuu alle 18 -vuotiaisiin. Kun nuorisoasiainkeskus asettaa tavoitteita, niillä on aina lapsivaikutuksia, jos lapset määritellään alle 18 -vuotiaiksi.

Nuorisoasiainkeskus katsoo, että lapsivaikutusten arviointia olisi tarkoituksenmukaista kehittää nykyisten rakenteiden yhteydessä. Luontevimmin se kytkeytyisi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman yhteyteen.

12.05.2015 Pöydälle

Esittelijä

nuorisotoimenjohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Pekka Sihvonen, kehittämispäällikkö, puhelin: 310 89034
pekka.sihvonen(a)hel.fi

Opetuslautakunta 26.05.2015 § 90

HEL 2015-003158 T 00 00 03

Lausunto

Opetuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Opetusviraston määrärahoista suurin osa eli noin 95 % kohdentuu aloitetta koskeviin lasten ja alle 18-vuotiaiden nuorten palveluihin. Opetusviraston tuottamia palveluja ovat

- ruotsinkielinen päivähoido
- suomen- ja ruotsinkielinen esi- ja perusopetus sekä iltapäivätoiminta
- suomen- ja ruotsinkielinen lukio- ja aikuislukiokoulutus sekä
- ammatillinen koulutus

Lisäksi opetustoimen määrärahoista maksetaan erilaisia lainsäädäntöön ja sopimuksiin perustuvia korvauksia ja avustuksia muille koulutuksen, ruotsinkielisen päivähoidon ja iltapäivätoiminnan järjestäjille sekä järjestetään suomi toisena kielenä kursseja helsinkiläisille työttömille tai työttömyysuhan alla oleville maahanmuuttajille.

Edellä mainituista palveluista ja menoista ruotsinkielinen päivähoito sekä suomen- ja ruotsinkielinen esi- ja perusopetus ovat kokonaisuudessaan alle 18-vuotiaisiin kohdentuvia palveluja. Myös ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen asiakkaat ovat pääosin alle 18-vuotiaita. Avustukset ja korvaukset kohdentuvat lähes kokonaan alle 18-vuotiaiden palveluihin. Yli 18-vuotiaille suunnattuja palveluja ovat lähinnä aikuislukioiden palvelut, ammatillisen koulutuksen sisällä näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon valmistava koulutus ja suurin osa oppisopimuskoulutusta sekä edellä mainitut suomi toisena kielenä kurssit helsinkiläisille työttömille tai työttömyysuhan alla oleville maahanmuuttajille.

Opetusviraston opetuslautakunnalle vuosittain valmistelemissa talousarvioehdotuksen tarkemmissa perusteluissa sekä tulosbudjeteissa määrärahat ja tavoitteet on jo kohdennettu eritellysti em. palveluihin. Resurssien kohdentamisen vaikuttavuutta on näin ollen mahdollista arvioida tavoitteiden toteutumisen avulla. Viraston asiakkaiden ikäprofiilista johtuen opetusviraston talousarvioehdotuksen yhteydessä tehtävä terveysvaikutusten arviointi on myös pitkälti aloitteessa esitettyä lapsivaikutusten arviointia.

Edellä mainituissa asiakirjoissa ja tilinpäätöksissä toisen asteen koulutusta ei tällä hetkellä eritellä nuorten ja aikuisten palveluihin. Erittely pystytään kuitenkin tarvittaessa tekemään kaupungin palveluluokituksella ja opetusviraston nykyisellä suunnittelu- ja seurantajärjestelmällä.

Käsittely

26.05.2015 Ehdotuksen mukaan

Keskustelu.

Hyväksyttiin esittelijän ehdotus.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tero Vuontisjärvi, kehittämisspällikkö, puhelin: 310 80295
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi

Varhaiskasvatuslautakunta 26.05.2015 § 86

HEL 2015-003158 T 00 00 03

Lausunto

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Varhaiskasvatuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon Helsingin Sosialidemokraattisen valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta lapsiin kohdistuvien voimavarojen riittävyden arvioimisesta:

Varhaiskasvatuslautakunta katsoo, että lasten ja nuorten hyvinvointia ja olosuhteita seurataan monella eri tavalla.

Varhaiskasvatus perustuu yhdenvertaisuuteen ja lasten kasvun ja kehityksen tukemiseen. Toiminnan keskiössä ja vahvasti osallisena on lapsi, joka leikkii, liikkuu, taiteilee ja tutkii luovassa ja hyvinvointia edistävissä oppimisympäristössä.

Varhaiskasvatuspalvelut päivähoito, esiopetus, kerhotoiminta, koulu- ja laisten iltapäivätoiminta leikkipuistoissa ja leikkipuistojen avoimet varhaiskasvatuspalvelut lapsiperheille ovat lähipalvelua ja vaikuttavat ratkaisevalla tavalla palvelujen piirissä olevien lasten ja heidän perheidensä hyvinvointiin ja tätä kautta terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen.

Yhtenä toiminnan tavoitteena on lasten ulkoilun, liikkumisen, ravinnon ja levon tasapaino. Terveys- ja hyvinvointivaikutuksia edistetään yhdessä lasten vanhempien kanssa huolehtimalla, että lapsilla on mahdollisuus aktiiviseen liikkumiseen vähintään kaksi tuntia päivässä.

Kunnallisessa päivähoitossa olevista 4-vuotiaista lapsista on tehty vuodesta 2012 lukien varhaiskasvatuksen arvio lapsen hyvinvoinnista, kasvusta ja kehityksestä neuvolan laajennettuun 4-vuotistarkastukseen liittyen. Hyve 4 -mallin mukainen poikkihallinnollinen systemaattinen toimintatapa lisää mahdollisuuksia järjestää lapselle tarvittava tuki peruspalveluissa ja estää ongelmien vaikeutuminen ennen kouluikää. 4-vuotiaiden lasten laajennetun terveystarkastuksen varhaiskasvatuksen osuus, sisältäen lasten haastattelun, auttaa löytämään varhain tuen tarpeessa olevat lapset ja kohdentamaan tätä varten tarvittavat tukitoimenpiteet.

Varhaiskasvatusvirasto tekee tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveysviraston ja opetusviraston kanssa lasten hyvinvoinnin ja sujuvan oppimispolun turvaamiseksi. Yhteiset prosessit arvioidaan vuosittain ja niitä kehitetään johdon tasolla ja paikallisten toimijoiden yhteisissä tapaamisissa.

Elokuussa 2015 esiopetus muuttuu velvoittavaksi. Esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. Esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle.

Varhaiskasvatusviraston ja opetusviraston laatiman kasvun ja oppimisen polku -yhteistyömallin avulla turvataan kaikille lapsille hyvä koulun aloitus ja löydetään tukea tarvitsevalle lapselle oikea koulupaikka. Lapsen kannalta kasvu ja oppiminen voivat jatkua näin turvallisena.

Leikkipuistot antavat oman panoksensa perheiden valmennukseen toteuttamalla vauvaperhetoimintaa ja tekemällä yhteistyötä neuvolan kanssa. Kevään 2015 aikana on avattu www.perheentuki.fi -sivusto, jossa varhaiskasvatusvirasto on mukana vauvaperhetoiminnan osalta.

Maahanmuuttajaperheiden kotouttamista toteutetaan monihallintokuntaisena yhteistyönä järjestämällä leikkipuistoissa kotona lastaan hoitavien pienten lasten vanhemmille lastenhoitoa sinä aikana, kun vanhemmat osallistuvat suomenkielen koulutukseen. Vuoden 2014 aikana opetusryhmiä oli 13, joissa opiskelijoita oli 8–15/ryhmä. Lastenhoitoa järjestettiin vuosina 2014–2015 kahdessa perhetalossa (Sahrami ja Naapuri) ja kuudessa leikkipuistossa (Lehdokki, Kannelmäki, Traktori, Myllynsiipi, Tuorinniemi ja Mustakivi).

Lapsen tukemiseen varhaiskasvatusvirastossa on palkattu 372 henkilöä erityistä tukea tarvitsevia lapsia varten.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten kielen ja identiteetin kehitystä tukemaan on hoito- ja kasvatushenkilökunnan lisäksi resurssina 14 suomi toisena kielenä lastentarhanopettajaa. He toimivat lapsiryhmissä mallintajina, perehdyttävät ja tukevat lasten kanssa päivittäin toimivaa henkilökuntaa lasten identiteettiä tukevien ja kielitaitoa kehittävien toimintamallien käytössä.

Edellä mainittujen resurssien lisäksi varhaiskasvatuksessa on osana kaupungin talousarviota käytössä ns. positiivisen diskriminaation määräraha yhteensä 0,85 milj. euroa. Tavoitteena on edistää lasten hyvinvointia alueilla, joilla indikaattoreiden mukaan on keskimääräistä enemmän syrjäytymisen riskitekijöitä. Rahoituksen avulla on vahvistettu päiväkotij- ja leikkipuistotoiminnassa lasten kanssa työskentelevää henkilökuntaresurssia. Hoito- ja kasvatushenkilöstön määrää on lisätty (19 lisävakanssia, joista kolme erityislastentarhanopettajaa). Henkilöstön koulutustasovaatimuksen noston kautta (30 vakanssia) on painotettu osaamista pedagogisesti ohjattuun toimintaan lasten kanssa sekä kasvatuskumppanuuteen vanhempien kanssa.

Varhaiskasvatusviraston positiivisen diskriminaation määrärahaa ("PD-raha") ei ole nostettu vuoden 2012 jälkeen, vaikka lasten määrä on samaan aikaan kasvanut. Viraston toimintamenoista PD-raha on vain 0,2 %, kun opetusvirastossa se on 0,6 %. Varhaiskasvatuslautakunta esittää varhaiskasvatusviraston talousarvioesityksessä, että kaupunginhallitus lisäisi viraston toimintamenoihin PD-rahamenon tasokorotuksen 150 000

euroa, ja tekisi linjauksen, että tulevaisuudessa PD-raha kasvaisi hoidettavien lapsien lukumäärän kasvaessa.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2013–2016 sisältyy Helsingin kaupungin strategiaohjelmaan vuosille 2013–2016. Toimeenpanosuunnitelma sisältää monihallinnolliset kehittämiskohteet, lisäksi hallintokunnat toteuttavat strategiaohjelmaan tavoitteita ja toimenpiteitä omassa toiminnassaan. Toimeenpanosuunnitelman ohjauksesta ja seurannasta vastaa monitasoinen LASU-organisaatio. Varhaiskasvatusvirasto osallistuu omalta osaltaan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sisältyvien tavoitteiden toteuttamiseen ja hyvinvointitiedon raportointiin. Varhaiskasvatusvirasto on mukana syksyllä käynnistyvässä kaupunkitasoisessa hyvinvointiraportoinnin koordinaatioverkostossa.

Helsingin kaupungilla on kaupunkiyhteinen palveluluokitus. Sen tarkoituksena on saada kaupunkikokonaisuuden yhteisten prosessien kustannukset selville, joka koostuu kaupunkiyhteisistä tukipalveluista sekä pääasiassa elinkaariajattelun mukaisista asiakaspalveluista. Palveluluokkia on yhteensä 17 ja niiden tarkoituksena on kerätä ylätasoa taustatietoa. Yksi palveluluokka on lasten palvelut. Tähän palveluun kohdistetaan virastojen ja liikelaitosten ydinpalvelut, jotka kohdistuvat lapsiin. Viitteellinen ikäryhmä on 0–12 vuotta, mutta jokainen virasto ja liikelaitos soveltaa tätä omien palveluidensa ja erityislainsäädäntönsä mukaisesti. Lasten palveluita ovat esimerkiksi juuri päivähoito. Nuorten palveluiden ikäryhmä on 13–19 vuotta. Nuorten palveluihin kuuluu esimerkiksi perusopetus ja nuorisotoimi.

Varhaiskasvatusvirasto seuraa ja arvioi omien palveluiden talouden ja toiminnan lukuja tarkasti muun muassa palvelukohtaisten yksikköhintojen kehitystä.

Varhaiskasvatuslautakunta pitää tärkeänä, että lasten hyvinvointitietoa kootaan ja lapsivaikutuksia arvioidaan osana Helsingin talousarviovalmistelua ja tilinpäätöstä.

Käsittely

26.05.2015 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Jani Moliis: Korvataan s. 3 toinen kappale: "Varhaiskasvatusviraston positiivisen diskriminaation määrärahaa ("PD-raha") ei ole nostettu vuoden 2012 jälkeen, vaikka lasten määrä on samaan aikaan kasvanut. Viraston toimintamenoista PD-raha on vain 0,2 %, kun opetusvirastossa se on 0,6 %. Varhaiskasvatuslautakunta esittää varhaiskasvatusviraston talousarvioesityksessä, että kaupunginhallitus lisäisi viraston toimintamenoihin PD-rahamenon tasokorotuksen 150 000 euroa, ja tekisi lin-

30.08.2017

jauksen, että tulevaisuudessa PD-raha kasvaisi hoidettavien lasten lukumäärän kasvaessa."

Kannattajat: Terhi Mäki

Varhaiskasvatuslautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Jani Moliisin tekemän vastaehdotuksen.

19.05.2015 Pöydälle

Esittelijä

varhaiskasvatusjohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Nina Onufriew, varhaiskasvatuksen asiantuntija, puhelin: 310 42 550
nina.onufriew(a)hel.fi
Juha Kesänen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 29379
juha.kesanen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 12.05.2015 § 168

HEL 2015-003158 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

"Lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä palvelujärjestelmän seurantaan on Helsingissä olemassa oma jo vakiintunut rakenteensa. Lastensuojelulaki (12 §) velvoittaa kuntia laatimaan suunnitelman lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2013–2016 sisältyy Helsingin kaupungin strategiaohjelmaan. Lastensuojelulain 12 §:n edellyttämät tiedot lasten ja nuorten hyvinvoinnista, lastensuojelun tarpeesta sekä palveluista sisältyvät valtuustokausittain laadittavaan Helsingin tila ja kehitys raporttiin. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpanosuunnitelma sisältää keskeiset monihallinnolliset kehittämistoimenpiteet. Sen lisäksi hallintokunnat toteuttavat strategiaohjelman tavoitteita ja toimenpiteitä omassa toiminnassaan. Toimeenpanosuunnitelmaa ohjataan ja seurataan Lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin johtamisrakenteissa. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan myös kaupungin strategiaohjelman seurantaan.

Yli 15-vuotiaiden nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvointia ja palvelujen järjestämistä seuraa ja ohjaa lakisääteinen Helsingin nuorten ohjaus- ja palveluverkosto. Nuorisolaki 7a §:n mukaan nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävänä on mm. koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista

sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi, edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus. Nuorten hyvinvointikertomus julkaistiin 21.11.2014. Se muodostuu nuorten hyvinvointia kuvaavasta tietokannasta sekä Hyvinvointikertomus-verkkosivustosta, joka sisältää tilastoja, tutkimustietoa sekä kokemustietoa. Kertyneestä tiedosta tuotetaan vuosittain päätöksenteon ja palvelukehityksen tueksi kooste.

Terveystieteiden lain 11 §:n mukaan kunnan on päätöksenteon ja ratkaisujen valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon tehtävien päätösten ja ratkaisujen vaikutukset väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu myös kaupungin strategiaan linjauksiin. Sosiaali- ja terveysvirastossa on luotu terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointimalli, jonka päivitetyn version kaupunginjohtaja on hyväksynyt 2.4.2014. Arviointiohjetta on uudistettu siten, että hyvinvoinnin käsite on terveyskäsitteen rinnalla aiempaa vahvemmin. Lisäksi ohjeeseen on lisätty maininta herkkiin väestöryhmiin, kuten lapsiin kohdistuvien vaikutusten huomioon ottamisesta.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Nykyisillä toimintatavoilla on mahdollista saada riittävä näkemys lapsiin ja nuoriin kohdistuvan toiminnan resursoinnissa tapahtuvista muutoksista ja terveys- ja hyvinvointivaikutuksia kyetään arvioimaan riittävästi."

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Maria Kahila, erityissuunnittelija, puhelin: 310 43087
maria.kahila(a)hel.fi